A tartalomból...

Emlékszem...

A Föld-típusú bolygók

Szenzációs holdsarló fotók

Híres nők a csillagászat történetében

Bökönc

65.

1995. április
megjelenik havonta

Az ASTRA Pécsi Csillagászati Egyesület és az MCSE Pécsi Csoportjának körlevele.

Április havi előadásaink:

Április 03. hétfő TIT Csillagászati Szakosztály előadása.
Világegyetemünk fizikai-filozófiai szemmel
Előadó: Keszthelyi Sándor

Április 10. hétfő Kozmikus sugárzás és az Evolúció
Előadó: Vida Tibor

Április 17. hétfő Húsvét hétfő – Munkaszünet
Szakköri szünet

Április 24. hétfő Gothardék és a herényi csillagda
Előadó: Sragner Márta

Az előadások az APCSE Csillagászati Klubjában (Pécs, Szent István tér 17.) lesznek megtartva hétfőként 18 órától.

Jelenségek, események, rendezvények (NYISZ-ben)

Április 01. szombat: Közös észlelőhétvége! Találkozás 13:00-kor Pécs, Kürt u. 7. alatt, és Dr. Láng Miklós észlelőtelkére megyünk kocsikkal Hegyszentmártonba, a Villányi hegységbe. Közös étkezés + ital.. Kirándulás, esti észlelés, házavatás.

Április 01. szombat: 20:00-kor az esti nyugati égen 39 órás korú Hold sarlója. (101 perccel nyugszik a Nap után!)

Április 06. csütörtök: 20:00-tól távcsöves csillagászati bemutatás a pécsi Széchenyi téren a nagyközönségnek.

Április 08. szombat: 07:35-kor a Hold Első negyedben.

Április 11. kedd: Súroló csillagfedés látható Pécsről. Az +5,5 mg összfényű omega LEO a Hold északi peremét éppen súrolva halad 00:18 – 00:38 között. (hétfőről keddre virradó éjjel!) Ráadásul a csillag szoros kettős (5,9 + 6,5 mg 0,5 ívmásodpercre), így ha fedés lesz, érdekes lehet!

Április 13. csütörtök: 05:00-kor a hajnali égen a Vénusztól 1°-kal délre a Szaturnusz, szép és szoros együttállás.

Április 14. péntek: 16:00-kor indul Pécsről az autóbuszos Olaszország, Málta, Tunézia túra több autóbusszal, több útvonalon.

Szervezi Hoffmann János 7632 Pécs, Wallenstein Z. u. 5.

Április 15. szombat: 14:08-kor Telihold.

Április 22. szombat: 05:18-kor a Hold Utolsó negyedben.

Április 22. szombat: 16:00-kor találkozás a Szigeti Vámnál és indulás Nyári György észlelőtelkére a Magyarürögi völgybe. Kirándulás: Égervölgyi-tó, Kisvendéglő, erdő, stb. Közös vacsora. Este észlelés: a Lyrida-meteorraj gyakorisági maximuma van ezen az éjjelen kb. 30-40db/h-val.

Április 28. péntek: Kezdődik Baján a 3 napos rendezvény „CCD-technikák a csillagfotometriában" címmel. Az előadássorozatot az IAPPP és az MCSE szervezi (Frontó András, Hegedűs Tibor).

Április 29. szombat: 19:36-kor Újhold.

Április 30. vasárnap: 20:00-kor az esti nyugati égen 25 órás korú holdsarló.

Az ASTRA Pécsi Csillagászati Egyesület és az MCSE Pécsi Csoportjának körlevele.

Emlékszem... (4)

Nem közvetlenül a csillagászattal kapcsolatos az alábbi cikk, azonban egy kedves tagtársunkról szól (Dr. Láng Miklós), így mégiscsak köze van a csillagászathoz.

Kutyáktól, a teknősökön át a mosómedvéig

A pécsi Megyeri út 24-ből elköltözött a Kürt utca 7. szám alá *dr. Láng Miklós* magán-állatkórháza. Az állatorvos az új épületben modernebb körülmények között dolgozhat helyettesével, *dr. Nagy Gáborral.*

A költözést a Megyeri úti ház lepusztult állapota indokolta, de döntő szerepe volt annak is, hogy a Kürt utcai épületben lakik dr. Láng Miklós, aki sürgős, akut esetekben akár éjjel el tudja látni segítségre szoruló kedvenceinket.

Legtöbbször kutyás, macskás gazdák keresik fel a kórházat, de akad papagáj vagy megduzzadt szemű teknősbéka. E gyakori bajt az A vitamin hiánya okozza, ami két injekcióval gyógyítható. Különleges példányok is „megfordultak" már Láng doktornál: egy varanus (nagyobb gyíkféle) a Terráriumból, vagy egy veszettség elleni oltásra váró mosómedve. A korszerűen felszerelt műtőben császármetszés, csontműtét is elvégezhető. Rendelési idő télen, hétköznap 8-19-ig (nyáron 20 óráig), szombaton 9-12-ig. A régi házban állatgyógyszertár nyílik, a szomszédságában tovább működik a *Baktai*-állatkórház.

S. V.

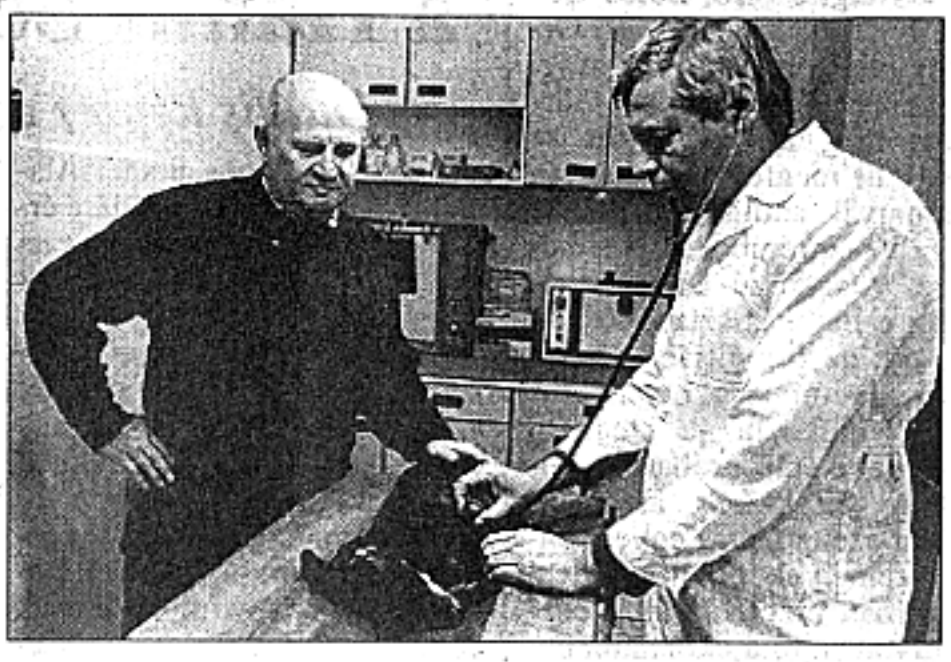

Korszerű műtőben történik az állatok gyógyítása **Fotó: Löffler**

Utolérhetetlen.

De elérhető.

A részletekről és a további meglepetésekről tájékozódjon a márkakereskedőkné!

OPEL

Csak csillagászoknak...

Lézeres Gyorsnyomda KFT

Továbbra is állunk rendelkezésére!

Az ASTRA Pécsi Csillagászati Egyesület és az MCSE Pécsi Csoportjának körlevele.

A Föld tipusú bolygók II.

A Vénusz helyzete 1995-ben

Legnagyobb fényesség	1994. Dec. 9.	– 4,7 mg
Legnagyobb NY-i kitérés	1995. Jan. 13.	47°-ra a N
Felső együttállás	1995. Aug. 21.	0h-kor
Legnagyobb K-i kitérés	1996. Márc. 28.	46°-ra a N

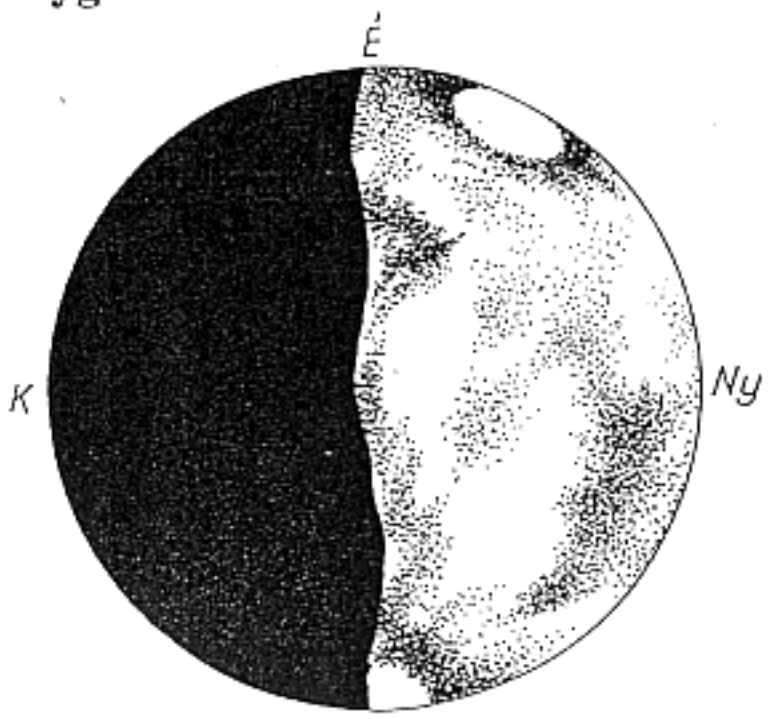

Bolygók a nappali égen

Sokaknak az is furcsa, hogy égi kísérőnk, a Hold látszik általában nappal, nemhogy bolygókat, „urambocsá" csillagokat, keressen az égen akkor amikor a Nap fent van, és a többi égitest „alszik". A kétkedők kedvéért el kell mondani, az, hogy nappal fényes, világoskék kupolaként látjuk az esti, sötét eget, annak köszönhető, hogy Földünk légkörrel bíró égitest. A légkör részecskéin szóródó napfény fényes hátteret (pontosabban előteret) képez, melyből csak a legfontosabb égi tünemények, így a Nap és a Hold emelkednek ki szemetszúróan. Csakhogy a többiek, a csillagok és a bolygók sem alszanak ilyenkor, észrevételüket azonban ez a háttérfény nagy mértékben megnehezíti. Mégis érdemes a fényesebb égitesteket megkeresni a nappali égen.

Kétféle nehézséggel kell szembenéznünk, az egyik a háttérfényesség, melynek következtében az éjszakához képest min. 7-8 mg-val csökken a háttérmagnitúdó; a másik tulajdonképpen az előző következménye, hogy igencsak leredukálódik azoknak az égitesteknek a száma, melyek segítségével tájékozódhatunk az égbolton, jóformán csak a Nap és a Hold lehet kiindulópont. Persze osztott körök birtokában, a csillagidő ismeretében ezek is szükségtelenné válnak nappali csillaglesünkhöz. A nehézségek inkább szabadszemes vagy binokuláris észlelés esetén állnak fenn. Évkönyvre azonban mindkét módszernél szükség van, a kutatást ugyanis a Nap és a Hold égi helyzete, illetve a bolygó kitérése vagy koordinátái alapján kezdhetjük. Tapasztalatból már tudjuk, hogy szabadszemmel –1 mg-nál fényesebb objektumokat lehet csak megfigyelni nappal. Binokulárokkal ennél 2-3 mg-val halványabb objektumokat is megfigyelhetünk, ha nincsenek közel a Naphoz.

A bolygók nappali megfigyelésének nehézsége mellett, objektív haszna is van. Elsősorban itt a Merkúr és a Vénusz felkereséséről van szó. Ezek a belső bolygók Földhöz viszonyított helyzetük révén csak meghatározott mértékkel (a Vénusz max. 48°-kal, a Merkúr max. 29°-kal) távolodhatnak el a Naptól. Következésképpen mindkét égitest csak néhány órával éli túl a napnyugtát, ráadásul ekkor már közel kerülnek a horizonthoz, fényük vastagabb légrétegen keresztül hatolhat el szemünkig, így a képük legtöbbször igen nyugtalan. Nappal delelésük környékén is megfigyelhetjük ezeket az égitesteket, tehát a szürkületinél jóval kedvezőbb magasság mellett. Szólnunk kell még arról, hogy igazán keskeny Merkúr- illetve Vénusz-sarló megfigyelésének ez az egyetlen követhető útja, hacsak nem alsó-együttállásuk idején következik be egy napfogyatkozás (miként az 1994. november 3-i dél-amerikai teljes napfogyatkozás alatt láthatták az alig egy napos Vénusz-sarlót az észlelők).

Ennél fontosabb maga az élmény, hogy nappali világosság mellett gyönyörködhetünk mondjuk a Szaturnusz gyűrűjében. Ehhez a nem mindennapi kihíváshoz sok sikert kívánunk minden próbálkozónak.

Vincze Iván

Az ASTRA Pécsi Csillagászati Egyesület és az MCSE Pécsi Csoportjának körlevele.

Szenzációs holdsarló fotók

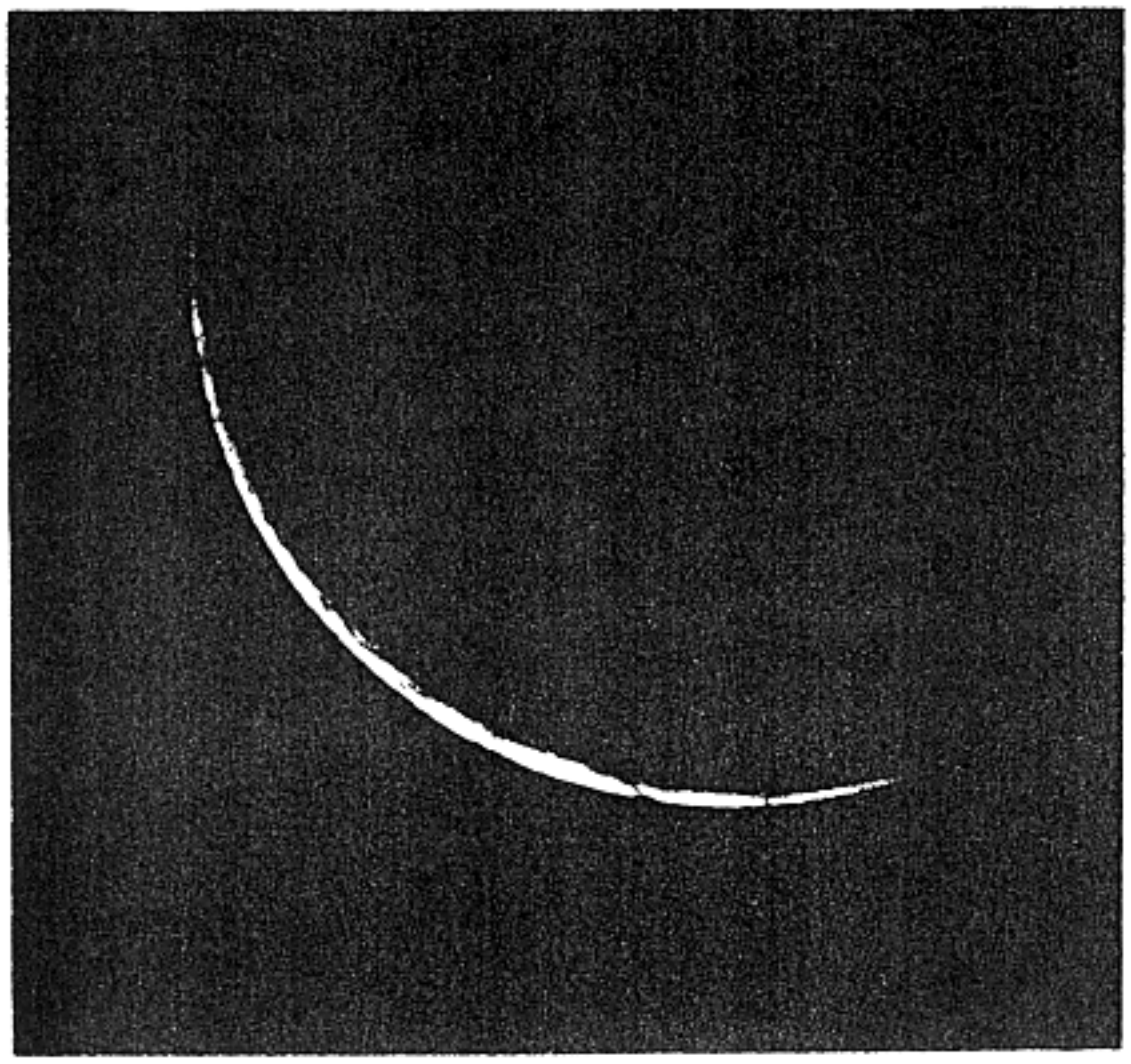

28h 41h korú holdsarló, 1995. jan. 2., 63/840-es távcső
(Csabai István – Szolnok)

1995 januárjában több alkalommal is kiváló lehetőség nyílott korai holdsarló megfigyelésére. Az elvi lehetőség megvolt 16,5-42 órás sarlók felkeresésére, és az időjárás sem volt túl szigorú hozzánk. Számos pozitív megfigyelés készült Pécsen és az ország más részein is.

A megfigyelők közül azonban kevesen próbálkoznak ennek a látványos jelenségnek a fényképezésével, pedig megéri. Az érdeklődés felcsigázására szeretnénk közölni a következő képeket, melyek közül Csabai István 17h 37m korú holdsarlófényképe magyarországi rekordnak számít.

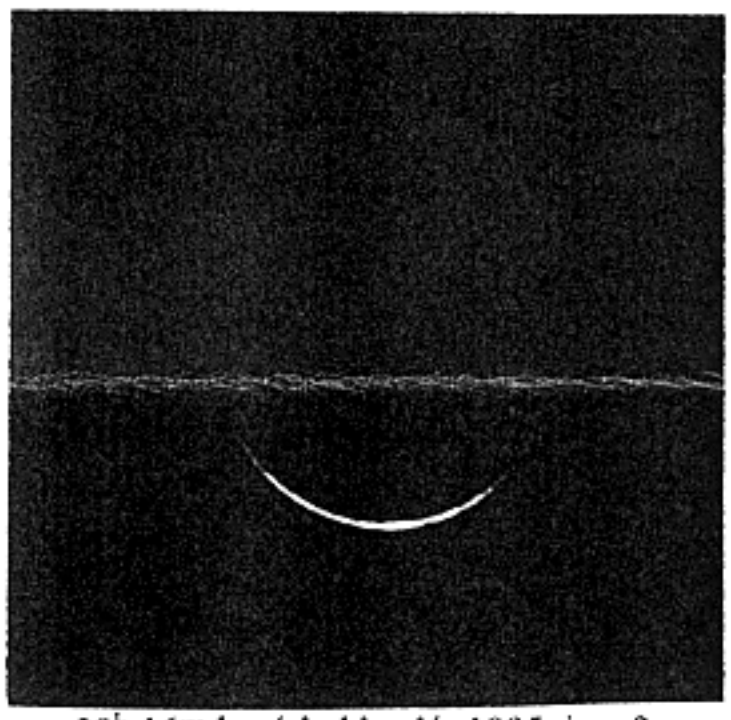

29h 16m korú holdsarló, 1995. jan. 2.,
50/540-es távcső
(Gyenizse Péter – Komló)

Gyenizse Péter

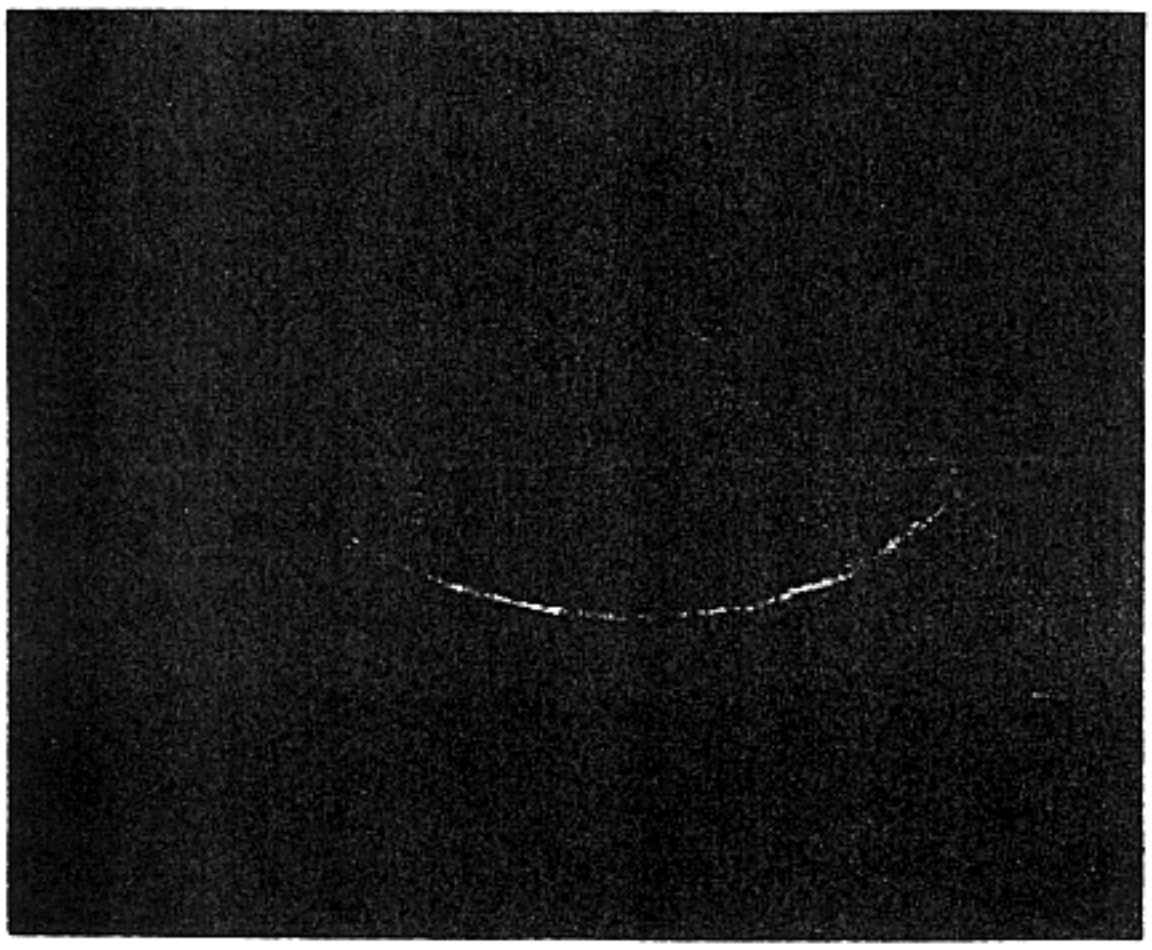

17h 37m korú holdsarló, 1995. jan. 31., 110/750-es távcső
(Csabai István – Szolnok)

Híres nők a csillagászat történetében IV.

Dumée, Jeanne a XVII. században élt, francia csillagásznő volt. Keveset lehet tudni életének részleteiről, annyi bizonyos, hogy Párizsban született, és 17 éves korában feleségül ment egy katonatiszthez.

Jeanne szenvedélyesen érdeklődött a csillagászat iránt. Írt egy művet Kopernikusz elméletéről, melyben védelmébe vette Galileo Galilei és Kopernikusz téziseit. E munka sohasem került kinyomtatásra, de a „Tudósok Lapja" (Journal des Savants) 1680-ban hírt adott Dumée asszony érdekes kéziratáról.

Dr. Kéri Katalin

A lapot szerkeszti: Ambrus Attila (ALEX) 7632 Pécs, Tildy Z. u. 55.XI/26. Telefon (72) 410-958